

 LEIDS UNIVERSITAIR MEDISCH CENTRUM

bewaken op bijwerkingen in de huisartsenpraktijk

Fred Dijkers, huisarts
docent praktijkorganisatie
12 november 2009

Afdeling Public health en Eerstelijns geneeskunde

 Bewaken op bijwerkingen in de huisartsenpraktijk

- Waar gaat het over ?

Afdeling Public health en Eerstelijns geneeskunde

2 Monday, November 16, 2009

 Bewaken op bijwerkingen in de huisartsenpraktijk

- Waar gaat het over ? [Van Dale](#)

Bewaken - onder toezicht houden
 - letten op

Afdeling Public health en Eerstelijns geneeskunde

3 Monday, November 16, 2009

 Bewaken op bijwerkingen in de huisartsenpraktijk

- Waar gaat het over ? [Google](#)

Geneesmiddelbijwerkingen - Lareb
 - Beers-lijst

Afdeling Public health en Eerstelijns geneeskunde

4 Monday, November 16, 2009

 Bewaken op bijwerkingen in de huisartsenpraktijk

- Wat wordt er bedoeld met bijwerkingen?
- Waarom moet er worden gelet op bijwerkingen?
- Waarom moet dat in de huisartspraktijk?
- En hoe kan dat dan het best?

Afdeling Public health en Eerstelijns geneeskunde

5 Monday, November 16, 2009

 Bewaken op bijwerkingen in de huisartsenpraktijk

- Wat wordt er bedoeld met bijwerkingen?
- **Waarom moet er worden gelet op bijwerkingen?**
- **Waarom moet dat in de huisartspraktijk?**
- **En hoe kan dat dan het best?**

Afdeling Public health en Eerstelijns geneeskunde

6 Monday, November 16, 2009

- Ik zou verwachten dat een bijwerking een werking is die optreedt naast de beoogde werking.
- Volgens Van Dale is een bijwerking echter een werking die optreedt naast een verwachte werking.
- Dat zou betekenen dat ik de langzame pols die optreedt wanneer een patiënt door mij wegens hypertensie met een bètablokker wordt behandeld, strikt genomen niet als bijwerking mag zien. Polsvertraging is namelijk het verwachte effect van dat middel.

- Volgens Van Dale is een bijwerking een werking die optreedt naast een verwachte werking.
- Dat betekent ook dat de langzame pols die optreedt wanneer een patiënt door mij wegens hypertensie met een bètablokker wordt behandeld, door de patiënt wel degelijk als bijwerking wordt ervaren. De patiënt verwacht namelijk alleen bloeddrukverlaging.

- Mogelijke bijwerkingen horen aan de patiënt gemeld te worden vóór ze kunnen optreden.

- Aan bijwerkingen moet je denken.

- Aan bijwerkingen moet je denken.

- Is de bijwerking bekend?
- Is er een logische tijdsrelatie?
- Is er een mechanisme bekend?
- Verdwijnt de bijwerking na staken?
- Zijn er andere factoren van belang?

- Wat wordt er bedoeld met bijwerkingen?
- Waarom moet er worden gelet op bijwerkingen?
- Waarom moet dat in de huisartspraktijk?
- En hoe kan dat dan het best?

Het letten op bijwerkingen heeft twee doelen:

1. het draagt bij aan veilig voorschrijven voor de patiënt
2. het draagt bij aan vergroten van de kennis over het voorgeschreven middel

- Wanneer we patiënten kunnen behoeden voor bijwerkingen, dan is er meer kans dat de patiënt de voorgeschreven geneesmiddelen gebruikt zoals bedoeld en dat maakt het gemakkelijker om het verloop van de behandeling te volgen (en waar nodig bij te sturen).

- Het letten op bijwerkingen draagt bij aan vergroten van de kennis over het voorgeschreven middel.
- Die toegenomen kennis is niet alleen goed voor de huisarts zelf, maar ook voor anderen. Voorwaarde is wel dat u het dan 'ergens' meldt. Dat zou u bij de fabrikant kunnen doen, of bij de inspectie. Het heeft echter vele voordelen om dat juist bij **Lareb** te doen.

- Het melden van bijwerkingen bij **Lareb** stelt u in staat om te toetsen of het inderdaad om een bijwerking gaat en via een ingewikkeld kwaliteitssysteem komen vervolgens alle gegevens over bijwerkingen in één systeem. Dat zou kunnen leiden tot
  - publicaties
  - aanpassing van de bijsluiter
  - beperking van de verkrijgbaarheid

- Het melden van bijwerkingen bij **Lareb** stelt u in staat om te toetsen of het inderdaad om een bijwerking gaat en via een ingewikkeld kwaliteitssysteem komen vervolgens alle gegevens over bijwerkingen in één systeem. Dat zou kunnen leiden tot
  - publicaties
  - aanpassing van de bijsluiter
  - beperking van de verkrijgbaarheid
- Daar hoeft u zelf niets voor te doen, dat regelt **Lareb** voor u.

- Wat wordt er bedoeld met bijwerkingen?
- Waarom moet er worden gelet op bijwerkingen?
- Waarom moet dat in de huisartspraktijk?
- En hoe kan dat dan het best?

- De huisarts zit als een spin in het web van de zorg en is op dit moment de beheerder van het EPD.

- De huisarts zit als een spin in het web van de zorg en is op dit moment de beheerder van het EPD.
- De huisartspraktijk is verantwoordelijk voor het merendeel van de receptuur van de patiënt, nieuwe receptuur en herhalingsreceptuur.

- De huisarts zit als een spin in het web van de zorg en is op dit moment de beheerder van het EPD.
- De huisartspraktijk is verantwoordelijk voor het merendeel van de receptuur van de patiënt, nieuwe receptuur en herhalingsreceptuur.
- Bijwerkingen worden door patiënten niet altijd als bijwerking gepresenteerd, maar vaak als een nieuw medisch probleem. Daarvoor gaat de patiënt als eerste naar de huisarts.

- Wat wordt er bedoeld met bijwerkingen?
- Waarom moet er worden gelet op bijwerkingen?
- Waarom moet dat in de huisartspraktijk?
- En hoe kan dat dan het best?

- In 2008 waren in het bestand van het Leids universitair huisartsennetwerk met ruim 43000 patiënten in het dossier 283 contacten van 272 patiënten gecodeerd als geneesmiddelbijwerking (ICPC A.85).
- Dat is erg weinig omdat we bij deze omvang van de populatie bijna 280000 contacten kunnen verwachten. Het gaat dus om 1 promille daarvan.

- Stel dat de Leidse bevolking wat dit betreft representatief is voor heel Nederland, dan zou dat betekenen dat er in 2008 ongeveer 100.000 contacten zouden kunnen zijn met de ICPC code A.85

- In 2008 waren er bij Lareb 7414 meldingen, waarvan rond de 1000 uit de huisartspraktijk (meest door de huisarts zelf).
- Dat betekent dat er uit de huisartspraktijk grofweg éénmaal per 7 jaar een melding komt.
- Boosdoeners zijn vaak de 'gewone' geneesmiddelen.
- Een gestoorde lever- of nierfunctie is riskant.
- Slachtoffers zijn vaak ouderen met polyfarmacie

- Het lijkt alsof er dus maar 1% van de registraties 'geneesmiddelbijwerking' in het EPD terecht komen bij Lareb.
- En gelukkig hoeft ook niet alles gemeld te worden, maar wel:
  - Bijwerkingen bij nieuwe (<2 jr) middelen
  - Ernstige bijwerkingen
  - Onbekende bijwerkingen
  - Bijwerkingen bij kinderen
  - Alles wat u van belang acht

- Jaarlijks is er bij Lareb een duidelijke stijging van het aantal meldingen, maar het aantal meldingen uit de huisartspraktijk lijkt te stabiliseren.
- Vragen:
  - Wordt er minder gemeld?
  - Of is er niets te melden?

- Het zou kunnen zijn dat meldingen van patiënten binnenkomen via andere wegen
  - Via 'Lareb Intensive Monitoring'
  - Via de apotheek
- Het kan zijn dat patiënten bij wie deze bijwerkingen optreden, dat zijn veelal ouderen met polyfarmacie, nu meer gezien worden door de praktijkondersteuner (POH)

- De bewaking op geneesmiddelbijwerkingen gaat het best in die praktijken waar structureel aandacht voor dit fenomeen is.

- De bewaking op geneesmiddelbijwerkingen gaat het best in die praktijken waar structureel aandacht voor dit fenomeen is.
- Dat betekent dat er, wanneer er met patiënten wordt gesproken over geneesmiddelen die worden voorgeschreven, ook aandacht moet zijn voor de bijwerkingen. Dat is allereerst bij de aanvragen van herhalingsreceptuur, maar verder ook bij de reguliere bespreking van de medicatie van chronische gebruikers.

- Dat betekent ook dat aan praktijkassistenten en praktijkondersteuners moet worden geleerd wanneer ze bedacht moeten zijn op geneesmiddelbijwerkingen en hoe ze dan moeten handelen.
- Bespreking van het praktijkadvies van **Lareb**
- Bekijken van de internet site van **Lareb**
- Met HIS leveranciers afspreken dat een banner in beeld komt wanneer de episode A.85 wordt aangemaakt

- Dat kan ook betekenen dat er op het FTO geregeld aandacht aan geneesmiddelbijwerkingen wordt besteed. Want achteraf waren een aantal van deze bijwerkingen wellicht toch te voorkomen.

- Melden kan gemakkelijk via een formulier
  - Webformulier op www.lareb.nl
  - Papieren formulier in het Farmacotherapeutisch Kompas
- Via het insturen van een geanonimiseerde kopie van de ontslagbrief

- Bedankt voor uw aandacht.